

Nedruste dem, omruste dem i mere defensiv retning, trække særligt truende våbensystemer eller militære enheder tilbage fra grænsezoner, give mere information om dele af dem, og tillade andre parter at verificere denne information ved forskellige former af inspektion.

Set fra hvad man kan kalde forhandlings-sprogets synspunkt kan denne betragtningsmåde dog forekomme helt forkert og farligt naiv. Min tillid er ikke noget, der indgår i en proces og udvikles i vekselvirkning med din, med alle de risici for vildledning, dette indebærer. Tværtimod er den et forhandlingsobjekt, hvor jeg har en interesse i at give det indtryk af, at den er meget lav, for på den måde at have grund til at kræve store indrømmelser fra dig, for at du som belønning skal få lidt mere af den. Lidt paradoksalt kunne man sige, at forhandlinger, hvor begge sider har dette udgangspunkt, vil indeholde stærke tendenser til nedbrydning af den gensidige tillid. I dette perspektiv vil også ligge en tendens til »teknificering«: Det hele kommer til at blive snævret ind til at handle om militære ting, og til af forhandlingstekniske grunde også at lægge en række af dem til side, for at man kan koncentrere sig om enkelte dele.⁶⁾

I de faktisk førte forhandlinger i forskellige fora har begge disse tendenser været at finde som komponenter. Det har også været en hovedtendens, at WTO-staterne har været mere tilbøjelige til at argumentere i procesperspektiv, og NATO-staterne i det, jeg her kalder forhandlingssprogets perspektiv; og indtil nu er det stort set de sidstnævnte, som har »vundet«: De aftalte CBM har i betydelig grad netop handlet om informationsudveksling, med begge de af Holst anførte funktioner. Det er dog tænkeligt, at den sovjetiske glasnost i fremtiden kan komme til at medføre et rolleskift, idet USA ikke mere kan stole på, at det acceptable, set fra et sovjetisk synspunkt, ligger langt under, hvad de selv kan acceptere.

Når det specifikt gælder maritime CBM, findes der i litteraturen en mere éntydig tradition for at begrænse definitionsområdet til netop militære foranstaltninger, og i den videre fremstilling følger jeg af praktiske grunde denne tra-

dition, medmindre det modsatte udtrykkeligt er fremhævet.

Der er yderligere mindst to definitionsproblemer, som må afklares. Det ene handler om at afgrænse CBM-skridt fra andre foranstaltninger på det militære område, f.eks. rustningskontrol og nedrustning. I en bredere, funktionel, fortolkning af CBM bliver en sådan distinktion temmelig meningsløs. I en snævrere betydning bliver CBM derimod snarere en restkategori: Det, der bliver tilbage, når man har lagt til side rustningskontrol, nedrustning og omrustning. Positivt defineret kommer CBM i dette tilfælde til at omfatte sådanne – ensidige eller aftalte – beslutninger, der på en eller anden måde begrænser deployering eller brug af militære styrker, f.eks.:

1. geografiske begrænsninger i deployering af forskellige typer af våbensystemer
2. geografiske begrænsninger af øvelser, troppebevægelser, manøvrer m.v.
3. begrænsninger i størrelsen af øvelser og manøvrer
4. obligatorisk eller frivillig forudanmeldelse af forskellige typer af militære øvelser eller bevægelser, med angivelse af forskellige data om dem, inviteret eller aftalt inspektion af manøvrer, militære installationer, m.v.

Hvor intet andet siges, vil jeg i det følgende bruge denne snævrere betydning af CBM. (For en mere teoretisk analyse ville den have været altfor snæver).

En begrundelse for at bruge de snævrere betydninger af CBM i foreliggende sammenhæng er, at diskussionen netop på det maritime område i så høj grad har været begrænset hertil. Også her må man imidlertid passe på, således at man ikke lader begrebet blive »teknificeret«, hvad der i forhandlingssammenhæng vil være en stærk tendens til. Det primære er de problemer der skal løses; og de vil ofte ikke respektere forhandlingsteknisk begrundede grænser mellem produktion, besiddelse, deployering, manøvrer og informationsudveksling.

Dette fører os endelig til det andet definitionsproblem, der gælder ordet »maritim« i termen »maritime CBM«. Jeg vil her indbefatte